

سند جامع علم و فناوری در حوزه دفاعی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران

(مصوبه جلسه ۸۳۷ مورخ ۱۲/۵/۱۳۹۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

سند جامع علم و فناوری در حوزه دفاعی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران « که بنا به پیشنهاد مشترک وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و ستاد علم و فناوری دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ، در جلسه ۸۳۷ مورخ ۱۲/۵/۱۳۹۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است ، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می گردد :

مقدمه

نیروهای مسلح انقلابی و قدرت آفرین در چارچوب فکری انقلاب اسلامی و در مسیر تحقق اهداف و آرمان های آن ، خط مقدم تحرک و نشانه اقتدار ملت است . علم و فناوری به عنوان یکی از پیشران های اصلی و موتورهای محرك پیشرفت کشور در گام دوم انقلاب اسلامی است که این امر در حوزه دفاع و امنیت کشور از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده و نیازمند طرح ریزی دقیق و جامع است . با استناد به سیاست های کلی علم و فناوری و سیاست های کلی نظام در موضوع خودکفایی دفاعی و امنیتی ابلاغی مقام معظم رهبری (حفظه الله) و با توجه به راهبرد کلان ۷ از نقشه جامع علمی کشور ، شورای عالی انقلاب فرهنگی سند « جامع علم و فناوری در حوزه دفاعی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران » که از این پس به اختصار « سند » نامیده می شود به شرح مواد آتی ، طراحی و تدوین گردیده است . در این راستا ، « سند » به گونه ای تدوین شده است که مجموعه ای پویا و یکپارچه جهت دستیابی به اقتدار علمی و فناوری حوزه دفاع و امنیت مهیا شود و با همراهی ذی نفعان دخیل در پیشرفت علمی و تربیت انسان هایی آزاد اندیش و برخوردار از قدرت منطق همراه با منطق قدرت ، ارتباط گسترده با جامعه علمی و تقویت سرریز متقابل علم و فناوری بین بخش های نظامی و ملی را ساماندهی کند .

ماده ۱ - اصول و ارزش ها

با توجه به مبانی

ارزشی نظام علم و فناوری مصروف در اسناد راهبردی شورای عالی انقلاب فرهنگی از جمله نقشه جامع علمی کشور ، اصول و ارزش های بنیادین بخش علم و فناوری دفاعی و امنیتی کشور بدین شرح مقرر می گردد :

۱) حاکمیت جهان بینی دینی و مبانی ، اصول و منابع معرفتی و شناختی برگرفته از آن در تمام ساحت ها و شئون اقتداریابی علمی و هماهنگی نظام مند همه علوم با یکدیگر و با دین مبین اسلام ؛

۲) قرآن محوری در همه فرایندهای تولید ، توزیع و کاربست علم و فناوری ؛

۳) تداوم خط و روش ولایت الهیه به عنوان جان مایه حرکت علمی نیروهای مسلح و اعمال آن در مسیر جهان ترازی ؛

۴) جامعیت و کاملیت اسلام به عنوان یک اندیشه نظام مند برای پایه گذاری تفکر علمی از سطح نظریه پردازی ، تولید علم و فناوری ، معماری و طراحی مؤلفه ها ، الگوها و نظمات علمی ؛

۵) حیات انقلابی و تلاش جهادی در راه پیشرفت علمی انقلاب اسلامی؛

۶) همزیستی مسالمت آمیز با غیردشمنان در عین دشمن سنتی در مسیر تحقق اهداف علمی دفاعی انقلاب اسلامی؛

۷) حداکثر انکا، اعتماد و استفاده از ظرفیت‌های ملی دانشگاهی، پژوهشی، دانش بنیان و صنعتی از جمله بخش خصوصی با توجه به صیانت علمی، وفاداری، رازداری و کتمان اسرار علمی؛

۸) بهره‌وری مدیریت علمی با کارآمدی، اثربخشی، هماهنگی و هم افزایی بخش‌های مختلف سازمانی و بین سازمانی، ارزش آفرین و هدایت گر؛

۹) تحول گرایی، شکستن انگاره‌ها، سنت‌ها و الگوهای رفتاری نادرست و ناکارآمد و عدم ایستادی و روزمرگی؛

۱۰) شجاعت علمی، نوآوری، ابتکار و درنوردیدن راه‌های جدید و میان بر و رویش‌های نوبه‌نو با بهره مندی از آخرین دستاوردهای علمی و تجارب موفق گذشته؛

۱۱) جامعیت و توازن علم، فناوری و محصول به شکل هم افزا، منسجم و یکپارچه؛

۱۲) بها دادن و ارزش گذاری در گزینش، انتصابات و حمایت از انسان‌های اندیشمند، نخبه جوان و مبتکر.

ماده ۲ - چشم انداز

در افق ۱۴۱۴ جمهوری اسلامی ایران یکی از قدرت‌های برتر علمی و فناوری در حوزه دفاعی و امنیتی جهان با ویژگیهای زیر است:

۱) الهام بخش، تأثیرگذار و زمینه ساز وحدت و همکاری‌های علمی و ترویج فرهنگ مهدوی (عج) در مقیاس جهانی؛

۲) توانا در شکستن مرزهای دانش و تولید کننده علوم و فناوری‌های بومی نرم، نیمه سخت و سخت دفاعی و امنیتی مورد نیاز؛

۳) پشتیبان علمی پیشرفت همه جانبه کشور در گام دوم انقلاب اسلامی و برخوردار از نقش کلیدی در تحقق مرجعیت علمی جمهوری اسلامی ایران در جهان؛

۴) سازمان و نیروی انسانی فعال، ولایت مدار، مسئولیت پذیر، ایثارگر، شهادت طلب، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از خودبازی، وجودان کاری و انصباط، دشمن شناس، با روحیه تعاون و مشارکت علمی، متعهد به نظام و عظمت ایران اسلامی؛

ماده ۴ - سیاست ها

- ۵) برخوردار از بالاترین سطح اثربخشی در ارتقای نوآوری ملی ؛
 - ۶) مؤثر در تقویت دیپلماسی دفاعی و امنیتی و عمومی کشور .
- ماده ۳ - اهداف کلان
- ۱) استحکام بخشی ساخت درونی قدرت بر پایه مؤلفه علم و فناوری دفاعی و امنیتی ؛
 - ۲) جهان ترازی و کسب اقتدار علمی دفاعی و امنیتی و پیشگیری و پیشبردگی علمی کشور ؛
 - ۳) دستیابی به علوم و فناوری های برترساز دفاعی با حداکثر همکاری های اثربخش با بخش ملی و بین المللی
 - ۴) توانایی در تولید سامانه ها ، تجهیزات و محصولات بدیع و نوظهور دفاعی با شکستن مرزهای دانش ؛
 - ۵) همکاری در کسب مرجعیت علمی و فناوری کشور و افزایش سهم نخبگان و استعدادهای برتر در همکاری های علمی ؛
 - ۶) افزایش سهم دانشگاه ها ، مراکز پژوهشی ، شرکت های دانش بنیان و صنعتی بخش ملی با تاکید بر بخش خصوصی در پژوهش های توسعه فناوری در حوزه دفاع و امنیت و کمک به تحقق اهداف نقشه جامع علمی کشور ؛
 - ۷) برخورداری از اشراف هوشمند بر محیط متغیر ، پرفرز و نشیب و پرستاب جهان معاصر ، پیچیدگی ها ، عدم قطعیت ها و ابهامات و تهدیدات نوپدید ؛
 - ۸) گشایش عرصه های جدید از علوم تحولی و تغییر انگاره ها و نهادینه شدن خلاقیت و نوآوری قابلیت ساز و مزیت آفرین در حوزه دفاعی و امنیتی ؛
 - ۹) افزایش سهم صادرات محصولات دفاعی از صادرات کل کشور و افزایش همکاری های علمی و فناوری با کشورهای همسوی گفتمان انقلاب اسلامی در عرصه بین الملل ؛
 - ۱۰) دستیابی به سرمایه های انسانی علمی تراز انقلاب اسلامی و ارتقا^{۱۰} توانمندی ها و آمادگی های کارکنان نیروهای مسلح در پیشبرد امور علمی .

- ۱) هم افزایی ، پویایی و پایایی اجزای قدرت علمی دفاعی و امنیتی با عناصر و مؤلفه های قدرت ساز ملی ؛
- ۲) به کارگیری ظرفیت های علمی و فناورانه بخش ملی و خصوصی در راستای قابلیت سازی و ایجاد توانمندی در پاسخگویی به نیازهای دفاعی از جمله بهره گیری از اساتید ، محققین ، دانشجویان ، ظرفیت علمی عظیم بسیج و سرباز محققین وظیفه ؛
- ۳) سرریز فناوری های توسعه یافته بخش دفاع به بنگاه های اقتصادی و خدماتی کشور و بهره گیری حداکثری از ظرفیت های ملی در نظام نوآوری دفاعی پایدار ؛
- ۴) افزایش توجه و تمرکز بر نوآوری های اساسی ، با رویکرد خلاقانه جدید و کشف راه های میانبر ؛
- ۵) اهتمام به توسعه هم زمان و متوازن علوم پایه و علوم کاربردی در حوزه های نرم ، نیمه سخت و سخت ، و جهت دار نمودن رشته های مورد نیاز نیروهای مسلح در دانشگاه ها با تاکید بر رویکردهای بین رشته ای ؛
- ۶) بهره برداری از الگوهای علمی و نظریه های اندیشمندان و صاحب نظران ، با تقدیم بر اصول ، ارزش ها و آموزه های اسلامی و تشویق و ترغیب الگوسازی درون زای اسلامی - ایرانی پیشرفت در بخش دفاعی ؛
- ۷) تقویت گفتمان جنبش نرم افزاری در حوزه دفاع و امنیت به منظور ایجاد ظرفیت تحول ساز در حرکت های مبنایی و بنیادین در سطح علوم ، منطبق با اصول و منطق اسلامی ؛
- ۸) در دست داشتن نیض تفکر و نیازهای آینده جامعه با اشراف راهبردی بر محیط دفاعی و امنیتی ؛
- ۹) تقویت و توسعه نظام مند و هوشمند حکمرانی اسلامی ، رهبری و مدیریت راهبردی ، مدیریت دانش و پویایی سازمان ؛
- ۱۰) توقف و یا تغییر جهت فعالیت های تحقیقاتی با مزیت اثربخشی پائین ؛
- ۱۱) توسعه کیفی و کمی سرمایه های انسانی در حوزه علم و فناوری دفاعی و امنیتی و جهت دهنی آموزش و پژوهش نیروهای مسلح به منظور توسعه دانش ، مهارت ها ، قابلیت ها و فناوری های برترساز ؛
- ۱۲) ارتقای سرمایه اجتماعی ولایی با ایجاد فرهنگ و فضای گفتمانی در راستای جریان سازی ، تعمیق و پایبندی به منویات فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه ای (مدظلله العالی) در پیکرۀ آموزش ، تحقیقات و توسعه صنایع نرم و سخت نیروهای مسلح .

۱) آمایش

علمی سرزمینی و توسعه متعادل و متوازن قابلیت ها و ظرفیت های دانش بنیان کشور و بخش دفاع و ایجاد سازوکارهای لازم برای شناسایی و حداکثر بهره گیری از ظرفیت های خالی معطل و جدید در سطح ملی؛

۲) ایجاد زیرساخت

های لازم برای استفاده همه جانبه از قابلیت ها و ظرفیت های دفاعی و ملی و مشارکت فعال مراکز تحقیق و توسعه نیروهای مسلح در پژوهش های بنیادی، کاربردی و توسعه ای و توسعه حوزه های بین رشته ای؛

۳) ایجاد، یکپارچه سازی و به هنگام سازی نظمات کلان، ساختارها و نهادهای علم و فناوری نیروهای مسلح مبتنی بر صیرورت و در چارچوب معماری نیروهای مسلح آینده؛

۴) ایجاد ساختاری واحد، مقتدر و یکپارچه با اعتبار و ضمانت اجرایی و نفوذ لازم برای مدیریت و راهبری جریان تحقیق و توسعه و تمرکز بر اجرای طرح های کلان پژوهش و فناوری متناسب با نیازهای حال و آینده کشور و طراحی و اجرای نظام احصا و شکست مسائل در حوزه دفاعی و امنیتی؛

۵) ایجاد ساز و کار انتقال الگوهای موفق و فناوری های نرم مدیریت تحقیقات و فناوری از بخش دفاعی به بخش ملی و خصوصی به منظور گسترش شبکه توانمند علمی کشور؛

۶) ایجاد جریان گستردگی و پویایی ایده زایی بدیع در راستای استقرار نظام نوآوری دفاعی و ترویج و ارتقای فرهنگ نوآوری جهشی و خلاقیت در کشور؛

۷) توسعه و تقویت همکاری ها و شبکه های علمی پژوهشی فناورانه دفاعی و امنیتی با بخش ملی شامل دانشگاه ها، مراکز علمی، دانشمندان و پژوهشگران و بنگاه های توسعه دهنده فناوری و نوآوری خصوصی با تاکید بر ایجاد انعطاف و سهولت در همکاریهای متقابل؛

۸) ایجاد صنایع نوین و دانش بنیان دفاعی و امنیتی به منظور توسعه تجهیزات و محصولات بدیع و نوظهور دفاعی و پشتیبانی از شرکت های نوآور و تجاری ساز محصولات دو یا چندمنظوره در بخش ملی؛

۹) ایجاد

نظام دیپلماسی علمی انقلابی در پاسداری از اقتدار جمهوری اسلامی ایران و گسترش همکاری های بین المللی در حوزه دفاعی و امنیتی در چارچوب سند جامع روابط علمی بین المللی جمهوری اسلامی ایران؛

۱۰) ایجاد و پیاده سازی سازوکار بهره برداری حداکثری از ظرفیت های حوزه های علمیه در علوم انسانی و در موضوعات مرتبط با حوزه دفاعی و امنیتی؛

۱۱) طرح ریزی مبانی تحول ساز علوم و انگاره های نوین دفاع و متحول سازی و ارتقای کمی و کیفی علوم انسانی بر اساس مکتب دفاعی و امنیتی اسلام؛

) ایجاد دانشگاه تراز انقلاب اسلامی (حکمت بنیان) در سازمان های نیروهای مسلح و طراحی سازو کارهای لازم برای بکارگیری و پرورش استعدادهای برتر و نخبگان در حوزه دفاعی و امنیتی و توانمندسازی ایشان ؛

۱۳) یکپارچگی در آموزش های نیروهای مسلح به منظور شکل گیری پیکرۀ دانشی ، مهارتی و بینشی هم افزا و جامع ، با تأکید بر ایجاد تحول در سطح اندیشه ، عوامل معنوی ، آموزه های کلیدی و مهارت محوری و تربیت و تعالی مدیران ، مدرسان و پژوهشگران حوزه علمی در تراز انقلاب اسلامی ؛

۱۴) طراحی و پیاده سازی رویکردهای مدیریت یکپارچه و تفکر راهبردی و نهادینه سازی مدیریت هوشمند دانش در حوزه دفاعی و امنیتی

۱۵) طراحی و پیاده ساز و کار استفاده از ظرفیت سرباز محققین کشور با امکان توانمندسازی و مهارت آموزی ایشان در تحقیقات و توسعه علوم و فناوریهای دفاعی و امنیتی با رویکرد آینده سازی نیروهای جوان و نخبه

ماده ۶ - حوزه های اولویت دار دفاعی و امنیتی
حوزه های اصلی و فرعی

علوم و فناوری های اولویت دار علم و فناوری دفاعی و امنیتی به شرح زیر است . تشریح جزئیات مورد نظر ، پس از تصویب این سند در قالب تعاملات با دستگاه ها و مراکز دانشگاهی بخش ملی انجام خواهد شد .

□ حوزه اصلی □ حوزه فرعی □

□ --- □ --- □

□ اندیشه ای و معرفتی □ مبانی و فلسفه □

□ علوم انسانی (اصول و چهارچوب حاکم بر سایر حوزه های علم و فناوری) □

□ فنی و مهندسی □ ارتباطات و سامانه ها □

□ اطلاعات و سامانه های هوشمند □

□ الکترونیک پیشرفته □

□ انرژی □

□ آشکارسازها و حسگرها □

□ پردازش رایانه ای □

□ تجهیزات خودکار و بی سرنشی □

□ رزم افزار پیشرفته □

□ مواد و ساخت پیشرفته □

- هدایت و ناویبری □
- سامانه های پیشران □
- لجستیک و وسایل نقلیه □
- نانو □
- سایبر □ هوش مصنوعی و هوشمندسازی □
- اطلاعات و داده □
- امنیت اطلاعات □
- زیرساخت □
- پژوهشی قانونی دیجیتال □
- نظامی □ علوم و فنون انتظامی □
- امنیت ، اطلاعات و حفاظت □ امینت نظامی □
- امنیت و صیانت سایبری □
- امنیت داخلی / عمومی □
- امنیت اقتصادی با رویکرد انتظامی □
 - امنیت اجتماعی □
 - امنیت اطلاعاتی □
 - امنیت مرزها □
- پدافند غیرعامل □ فیزیکی □
- سایبر الکترونیکی □
- نرم و شناختی □
- مدیریت سرمایه انسانی اسلامی □ سرمایه انسانی اسلامی □
- زیرساخت مدیریت سرمایه انسانی و فرهنگ سازمانی □
- انسانی ، اجتماعی ، هنر و رسانه □ بسیج □
 - اقتصاد دفاع □
- مدیریت جهادی □
- سبک زندگی اسلامی □
- آینده پژوهی □
- سیاسی و روابط بین الملل (دیپلماسی) □

- روانشناسی نظامی و انتظامی □
- مدیریت دانش □
- تعلیم و تربیت اسلامی □
- معارف انقلاب اسلامی و جامعه شناسی دفاعی و امنیتی □
- زبان و واژه شناسی دفاعی □
- زیستی و سلامت □ دفاع رسانه ای □
- رسانه های جدید □
- هنر و ادبیات دفاع مقدس □
- شناسایی و رفع آلودگی تهدیدات زیستی □
- دارو و واکسن □
- فیزیولوژی و بیوفیزیک □
- مهندسی پزشکی □
- مراقبت های پزشکی و بازتوانی □
- مدیریت نظام سلامت نیروهای مسلح □
- غذا و کشاورزی □
- زیست محیطی □
- علوم پایه □ ریاضیات □
- شیمی □
- فیزیک □
- زمین شناسی □
- زیست شناسی □
- علوم تحولی □ حوزه های معناگرا و قرآنی □
- حوزه های بین رشته ای و حاصل همگرایی □
- علوم نوپدید □
- تحول در مبانی علوم □

- الف) سیاستگذاری کلان و نظارت و ارزیابی
سیاست گذاری و نظارت کلان « سند » در بخش ملی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است .
- ب) سیاستگذاری اجرایی ، هماهنگی و اجرایی سازی
به منظور سیاست گذاری اجرایی
، هماهنگی و اجرایی سازی « سند » در بخش ملی و نظارت بر حسن اجرای آن ، شورای راهبردی علم ، فناوری و نوآوری دفاعی و امنیتی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی با ترکیب زیر تشکیل می گردد :
- ۱) رئیس ستاد کل نیروهای مسلح (رئیس شورا) ؛
 - ۲) دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی ؛
 - ۳) دبیر شورای عالی امنیت ملی ؛
 - ۴) فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران ؛
 - ۵) فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ؛
 - ۶) وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ؛
 - ۷) فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ؛
 - ۸) رئیس سازمان بسیج مستضعفین ؛
 - ۹) وزیر اطلاعات ؛
 - ۱۰) وزیر صنعت ، معدن و تجارت
 - ۱۱) وزیر علوم ، تحقیقات و فناوری ؛

۱۲) وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ؛

۱۳) معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری ؛

۱۴) رئیس دانشگاه آزاد اسلامی ؛

۱۵) رئیس کمیسیون آموزش ، تحقیقات و فناوری مجلس ؛

۱۶) رئیس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا ؛

۱۷) و ۱۸) دو نفر از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی ؛

۱۹) معاون طرح ، برنامه و بودجه ستاد کل نیروهای مسلح ؛

۲۰) معاون علوم ، تحقیقات و فناوری ستاد کل نیروهای مسلح (دبیر شورا) ؛

تبصره ۱ : به اقتضای موضوع جلسات ، از رؤسای دستگاه ها و سایر افراد ذیصلاح با حق رای دعوت به عمل خواهد آمد .

تبصره ۲ : از زمان تصویب این « سند » ، این شورا به عنوان یکی از شوراهای تخصصی شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب و عنوان آن ، به ماده ۱۸ آئین نامه داخلی شورای عالی ، اضافه خواهد شد .

تبصره ۳ : شورا می تواند برای پیگیری امور تخصصی خود ، نسبت به تشکیل کمیسیون های تخصصی اقدام نماید .

تبصره ۴ : آئین نامه داخلی شورا در اولین جلسه شورای مذکور به تصویب خواهد رسید .

ماده ۸ - وظایف شورا

۱) . تصویب استناد ، نقشه های راه و برنامه های ۵ ساله توسعه علم ، فناوری و نوآوری دفاعی و امنیتی کشور در مسیر دستیابی به اهداف « سند » ؛

- ۲) . نظارت و ارزیابی پیاده سازی و تحقق اهداف « سند » و ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ؛
- ۳) . تصویب نظمات اجرایی ، زیرساختی و نظارتی ، ساز و کارهای اجرا و اصلاح ساختارها و فرآیندهای دانش ، آموزش ، پژوهش ، فناوری و نوآوری دفاعی و امنیتی کشور ؛
- ۴) . انسجام بخشی و ایجاد هماهنگی دستگاه های مرتبط کشور در اجرای « سند » ؛
- ۵) . ساماندهی و ایجاد قطب های علمی و جهت دهی منابع و ظرفیت های نیروهای مسلح و کشور در راستای دستیابی به علوم و فناوری های قدرت ساز دفاعی و امنیتی ؛
- ۶) . بررسی وضع موجود علم و فناوری دفاعی و امنیتی کشور و رصد و پایش محیطی ، رقبا و تحولات جهانی ؛
- ۷) . پیشنهاد روزآمدسازی « سند » به شورای عالی انقلاب فرهنگی ؛
- تبصره ۵ : تعیین نقش دستگاه ها ، دانشگاه ها ، پژوهشگاه ها و شرکت های فناور ، دانش بنیان و تولیدی بخش ملی و خصوصی در پیاده سازی اولویت ها و نگاشت نهادی و برنامه اجرایی لازم ؛ در قالب اسناد و آیین نامه های مربوطه ، طرف مدت ۶ ماه از تاریخ تشکیل شورای راهبردی ، توسط این شورا به تصویب خواهد رسید .
- ماده ۹ - این « سند » مشتمل بر یک مقدمه و ۹ ماده و ۵ تبصره ، در جلسه ۸۳۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی ، مورخ ۵ اسفند ۱۳۹۹ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا است .

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی - حسن روحانی